

КАКО ЈЕ КОМЕДИЈА ПРЕОТЕЛА ДРАМИ МЕСТО ГЛАВНОГ ТЕЛЕВИЗИЈСКОГ ЖАНРА НАШЕГ ДОБА

Серија *Tu си мој ѿорок (You're the Worst)* рекламира се као комедија, али тачније би било назвати је *комедијом у ѿеорији* (КУТ). Траје 30 минута (без реклама) и може се похвалити ексцентричним, енергичним ликовима, али није у целости ведро, не жели да се допадне нити да пружи утеху. Понекад је урнебесно смешна. Понекад је уврнуто смешна. Док у неким приликама *није нимало* смешна. Кад ликови дотакну дно живота, да тако кажем, имате потребу да скренете поглед како не бисте задирали у њихову понижавајућу интиму и гледали муке кроз које пролазе, које творац серије Стивен Фолк (Stephen Falk) и његови сценаристи приказују на крајње неуобичајен, па чак и одбојан начин.

Прошло је доба „Тешких људи“ – да посудим наслов књиге Брета Мартина из 2013. која говори о драмама у маниру *Породице Соѿрано (Sopranos)*, *Људи са Менхејна (Mad Men)* и *Чисѿе хемије (Breaking Bad)* – а наступило је доба „Тешких серија“. *Tu си мој ѿорок*, *Наранѿасѿа је нова црна (Orange Is the New Black)*, *Lady Dynamite*, *Несаломива Кими Шмиѿ (Unbreakable Kimmy Schmidt)*, *Master of None*, *Кармајклов шоу (The Carmichael Show)*, *Девиѿа Џејн (Jane the Virgin)*, *Луѿа бивша гевојка (Crazy Ex-Girlfriend)*, *Баскеѿс (Baskets)*, *Поѿѿрегсегдниѿа (Veep)*, *Силиѿиѿумска долина (Silicon Valley)*, *Арѿер (Archer)*, *Каѿасѿрофа (Catastrophe)*, *Мамиѿа (Mom)*, *Црнкаѿи (Black-ish)*, *Неѿрилаѿѿена ѿорѿиѿа (Fresh Off the Boat)* – ове хумористичке серије, углавном смешне премда не увек, одликују се неупоредиво већим богатством тона и уметничке вредности него сличан списак драмских серија који бисте могли саставити. Контрoверзна НВО-ова серија *Девојке (Girls)*, о младим хипстеркама које непромишљено срљају на путу sazревања, садржи плачне свађе, неугодно експлицитне љубавне сцене, као и изливе беса на граници физичког насиља. Смештена у гостионици, серија *Хорас и Пиѿ (Horace and Pete)* у сопственој дистрибуѿи Луиѿа Си Кеѿа (Louis C. K.) (чија формално иновативна серија *Луи, /FX/*, такође представља савршен пример *комедије у ѿеорији*) личила је на ситком из седамдесетих година снимљен са три фиксне камере уживо пред публиком у студију, али се испоставило да је то дирљива прича о обичним људима, у чијим се монолозима одигравају подзаплети о душевној болести, породичном насиљу и неверству. *Tu си мој ѿорок* и Нетфликсов *Боѿек Хорсман (BoJack Horseman)* баве се темом депресије на непосреднији и далеко бруталнији начин од већине драмских серија. *Боѿек Хорсман* је при томе на површини анимирана сатира света шоу-бизниса смештена у свет у коме антропоморфна створења живе раме уз раме са људима, али са сваком наредном сезоном, због

фасцинираности самољубљем и делузијом, све више изгледа као наставак *Људи са Менхејна* изражен другачијим средствима. *Силицијумска долина* и *Пошћредседница* много оштрије критикују центре моћи него што то чине њихови драмски пандани *Биџка за ЦТРП* (*Halt and Catch Fire*) и *Кућа од карата* (*House of Cards*). Амазонова серија *Трансјаренџ* (*Transparent*), која у полчасовним епизодама приказује како глава породице из Јужне Калифорније пролази кроз транзицију из мушкарца у жену, на први поглед наводи на закључак да се ради о ситкому који је у филмском маниру сниман без публике. Али након епизоде-две постаје јасно да један термин није довољан да се оквалификује ни серија у целини нити њен главни лик. У серији се смењују различити временски оквири, као и деликатан, али врцав хумор са болним сценама у којима се ликови суочавају са својим заблудама, предрасудама и запуштеним емоционалним ранама.

Ова револуција је подједнако важна као и она која је преобликовала телевизијску драму после *Породице Сојрано*, али је, упркос томе, промакла пажњи медија, можда због тога што је сва пажња била усредсређена на то да ли ће се појавити прави наследник авантура Дона Дрејпера или Волтера Вајта. Крупан разлог лежи у томе што, за разлику од драма где су мушки ликови покретачи радње која обилује насиљем, најбоље полчасовне серије махом имају глумачку екипу разноврсне расне и родне припадности. *Хорас* и *Пиџ*, Нетфиксова *Master of None*, *Црнкасти*, *Нејприлађена породица*, *Трансјаренџ*, и *Кармајклов шоу* испитују проблеме савременог друштва онако како већина драма не може. Пре десет година било је немогуће снимити нешто попут епизоде *Master of None* у којој се јунак којег тумачи Азиз Ансари суочава са суровом стварношћу расно неосвешћене глумачке аудиције, што је серије попут Ансаријеве у прошлости осуђивало на пропаст. Исто тако неизводљиве би биле и „муњевите“ шаљиве реакције на рачун кандидатуре Доналда Трампа и тужбе Халка Хогана против медијске куће Гокер, које за своје постојање могу захвалити искључиво мукотрпном раду из љубави, где је свака нискобуџетна епизода написана и снимљена у току само једне седмице. *Showrunner*-и су употребили сва расположива средства из крцатог креативног репертоара, што је уродило дугиним спектром хумористичких приступа, при чему у центар пажње доспевају жене, припадници обојених раса, геј, бисексуални и трансродни ликови, као и белопути мушкарци који су под теретом проблема анксиозни пре него гламурозни. А сценаристима и редитељима су дали потпуну слободу да збуњују верне гледаоце који знају да треба да очекују неочекивано.

Чему треба да захвалимо на овом изванредном процвату могућности? Један од разлога је дистрибуција. Креативни немир у жанру телевизијске комедије дешавао се и раније, али није оставио много трага јер све донедавно серије су морале постићи општу популарност класичних хитова да би снимање било настављено. То је значило да је на сваки прави оригинални ситком, као што су *Сајнфелд* (*Seinfeld*) или *Симпсонови* (*The Simpsons*), који су се приказивали годинама на неком каналу, или *Шоу Ларија Сандерса* (*The Larry Sanders Show*), који је, непрекидан рекламама, приказиван шест сезона под покровитељством *HBO*-а, долазило много серија које су добиле позитивне критике, али чије је приказивање било кратког даха, као на пример *ABC*-јев *Хујерман* (*Hooperman*; 1987–1989), серија о полицајцу којег тумачи Џон Ритер, снимана без публике,

за коју је скован термин *грамедија*, или CBS-ов *Код Френка* (*Frank's Place*; 1987–1988), ситком сниман без публике и без наснимљеног смеха, који је имао претежно афроамеричку глумачку екипу и лично на висококвалитетни холивудски играни филм, те одисао блузерском атмосфером и осећајем замора што типична публика осамдесетих година није могли да свари. (...) Фрагментација ТВ публике у доба кабловске телевизије и стримовања дошла је као спас у прави час за уметнике и бунтовнике. То значи да је потребно мање очију да би серија постала „хит“. Други разлог процвата могућности јесте то што је у већини драмских серија нагласак на узбудљивом заплету док је у комедијама нагласак на ликовима. *Игра Џресџола* (*Game of Thrones*), *Имџерија* (*Empire*), *Американци* (*The Americans*), *Господин Робот* (*Mr. Robot*), *Домовина* (*Homeland*), *Кућа од карата*, све су то серије засноване на обртима, док се ликовима стратешки додељује сасвим уобичајена мотивација попут жудње за моћи, новцем или признањем. Насупрот томе, комедије као што су *Девојке*, *Трансџаренџ* и *Боџек Хорсман* фокусирају се на расветљавање психолошких поремећаја од којих пате ликови и при том често забасају у наративни ћорсокак (погледајте епизоду *Девојка* о Шошани у Јапану).

Обележја према којима су се серије некада делиле на хумористичке и драмске – јунак насупрот антијунаку, класична структура насупрот експерименталном или импровизованом приповедању, 60 насупрот 30 минута – сада мало значе, а то вреди како за получасовне тако и за једночасовне серије. Баш као што су *Девојке* и *Ти си мој ђорок* рекламиране као хумористичке серије, али су често игране као драмске, *Боље џозовиџе Сола* (*Better Call Saul*) траје један сат и садржи повремене изливе насиља, али је бар пет шестина комедија о сталоженом, интроспективном лику. Још један пример једночасовне серије, *СВ-јева Луга бивша девојка*, музичка је комедија која иде једном недељно и нелагодна је као *Боџек Хорсман*. Са Рејчел Блум (Rachel Bloom) у главној улози, серија прати адвокатицу која оставља добро плаћен посао у Њујорку и жури за бившим момком у Калифорнију, што ће је натерати да се суочи с тим да можда и није тако неустрашива, несрећно заљубљена јунакиња из омиљених јој романтичних комедија, већ негативац – „вештица у ћошку постера“.

Истини за вољу, КУТ и није леп акроним; пре звучи као промашај него серија која успешно остварује постављени циљ. Због овог свеколиког иноваторства настао је прави пакао за Емије, јер су серије попут *Наранџаста је нова црна* заправо промениле категорију; Луи Си Кеј се пријавио са *Хорасом* и *Пиџом* као драмском серијом. Можда се крећемо ка будућности у којој ознаке попут „комедија“ и „драма“ и „сат“ и „пола сата“ више ништа корисно не говоре о серији.

Изворник: *New York Magazine*, 13. 6. 2016.

(С енглеској њревила **Најџаша Камџмарк**)